

Nieuwsbrief natuurherstel Westloon

Projectgebied: Westloon

juni 2024

Grootschalige bestrijding Amerikaanse eik start vanaf 15 juli

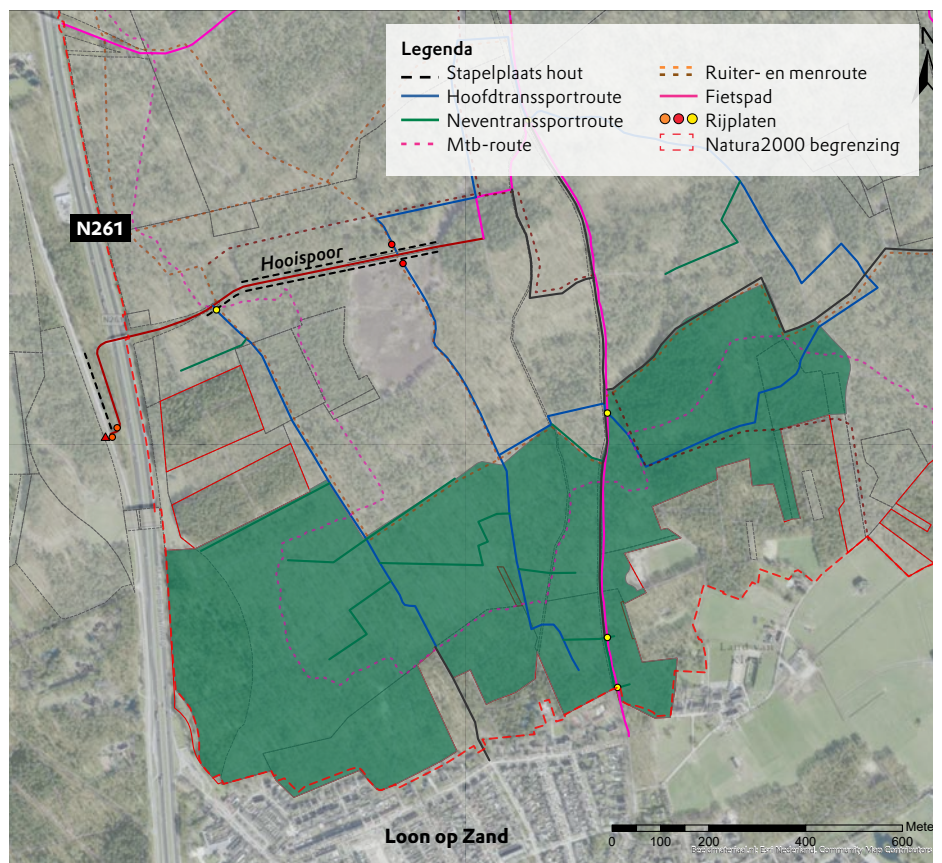
In de bossen van Westloon in Loon op Zand, gelegen in het zuidwesten van de Loonse en Drunense Duinen, wordt na 15 juli een groot natuurherstelproject uitgevoerd. In het projectgebied van 65 hectare staan heel veel Amerikaanse eiken. Deze exoot groeit zo snel en verspreidt zich zo massaal dat loofbomen die hier van oorsprong thuis horen worden verdrongen.

Zo worden de zomereiken in het gebied, die een beschermde status hebben, ernstig bedreigd. Het zijn de oudste bomen van het gebied die hier nog in het stuifzand als hakhout zijn aangeplant. Ze worden nu door de snelgroeiende

Amerikaanse eik overschaduwd, krijgen daardoor steeds minder licht en kwijnen weg. Ook andere inlandse soorten zoals lijsterbes, berk, vuilboom en grove den maken geen kans om zich te ontwikkelen. Wat overblijft is een bos met zeer weinig variatie in boomsoorten en geen kruiden en struiken in de ondergroei. Kortom, een bos met zeer weinig natuurwaarde. Dit bos is niet vitaal genoeg om grote veranderingen in het klimaat op te vangen. En dat terwijl een goed functionerend bos in grote perioden van droogte juist een veilig heenkomen kan bieden aan veel planten en dieren van de Loonse en Drunense Duinen. Daarom is natuurherstel nu nodig.

Tijdelijk ongemak

Wandelaars, ruiters, fietsers en mountainbikers kunnen ten tijde van de werkzaamheden veel ongemak ervaren in de vorm van geluid, tijdelijke afzettingen, houttransporten en kapot gereden paden. De paden worden zoveel mogelijk gespaard door het werken met rupsbanden. Na afronding van het project wordt schade zo snel mogelijk hersteld. Wij beseffen dat dit alles een grote invloed heeft op de bezoeker, maar hopen op je begrip en vertrouwen.

Planning

Aannemer MDH Rondhout BV start na het broedseizoen vanaf 15 juli met de uitvoering van het project. Naar verwachting zal het bedrijf ruim drie maanden nodig hebben om het werk af te ronden. Het stamhout wordt langs een groot deel van het Hooispoor op grote rolstapels gelegd. Het Hooispoor wordt tijdelijk van rijplaten voorzien. Staatsbosbeheer zorgt voor de afvoer van het hout. Wanneer zij dat gaan doen is nog niet bekend.

Fauna ...check!

Voor de uitvoering van het project heeft de boswachter samen met vrijwilligers het hele bos onderzocht op plekken met een bijzondere natuurwaarde die beschermd dienen te worden tijdens de werkzaamheden. Er zijn toen geen dasenburchten aangetroffen en er zijn slechts

één mierenhoop, één roofvogelnest en enkele holtebomen ontdekt en gemarkeerd. De aannemer zal hier ruim omheen werken. Dat er maar zo weinig van deze natuurwaarden zijn aangetroffen, geeft ook wel aan dat het bos hier als leefgebied voor dieren niet goed functioneert.

Veel mierennesten zijn een indicatie voor een gezond bos. In het projectgebied is slechts één mierennest gevonden.

Schapenbegrazing als vervolgstap in de strijd

Als alle Amerikaanse eiken zijn verwijderd, liggen er nog miljoenen eikels in het bos die in het volgende voorjaar massaal ontkiemen. Ook de afgemaaide jonge eiken schieten weer uit. Door schapen de verjonging te laten begrazen, en dit een paar jaar vol te houden, raken de jonge boompjes uitgeput en leggen uiteindelijk het loodje. De schapen komen binnen flexnetten te staan die gedurende het seizoen door het bos worden verplaatst.

Zomereiken bruisen van leven. Amerikaanse eiken kennen 'niemand'

Zomereiken zijn kraamkamers, voedselbronnen en woonplaatsen voor heel veel dieren. In en om een zomereik tellen we al snel 450 soorten.

De Amerikaanse eik in Nederland valt met zijn 13 soorten helemaal in het niet bij het bruisende leven op een zomereik. Dat komt omdat onze inlandse eiken hier al na de laatste ijstijd, zo'n 9.000 jaar geleden, zijn teruggekeerd. In die duizenden jaren hebben zij de tijd gehad om duurzame relaties op te bouwen met de soorten waarmee ze hun leefgebied delen.

De Amerikaanse eik, die hier pas ongeveer 100 jaar geleden is aangeplant, is een echte nieuwkomer en kent dus eigenlijk niemand. In Amerika heeft hij soorten veel te bieden, maar in het Nederlandse bos is hij voor maar heel weinig dieren, planten en schimmels van waarde.

Westloonse bos krijgt een reset

De methode van geleidelijke bosomvorming, waarmee wij in de Loonse en Drunense Duinen werken aan meer variatie in het bos, slaat in Westloon niet aan. Amerikaanse eiken verjongen zich hier zo massaal dat gewenste soorten geen kans krijgen. Alleen door in één keer de exoten te kappen of te ringen, kan de omvorming naar een gevarieerd bos op gang komen. Het bos krijgt hier als het ware een reset. Naast het kappen en ringen worden er ook enkele exemplaren omgeduwd of geknot.

Kappen en trekken

Vanaf de paden worden in een strook van 25 meter alle Amerikaanse eiken gekapt. De zomereiken en andere inlandse bomen krijgen dan rondom veel meer licht en zullen daardoor sneller in omvang groeien. De stobben van de gekapte bomen worden uitgegraven en op hun kop in het gat terug geplaatst. Doen we dat niet, dan schieten de stronken weer uit en leeft de boom verder. De stobben blijven dus omgekeerd in het bos achter, net als de takken van de boomkronen. Het takhout wordt zoveel mogelijk plat gereden of wat verder in het bos op takkenrillen gelegd. Het biedt schuilplekken voor allerlei dieren en door vertering geeft het weer belangrijke voedingsstoffen af aan de bodem. Grote delen van het bos zijn dichtgegroeid met dunne Amerikaanse eiken van een paar jaar oud. Deze worden machinaal uit de grond getrokken of afgemaaid en blijven in het bos liggen.

Ringen

Meer dan 50% van de soortenrijkdom in een bos hangt samen met de aanwezigheid van 'dood hout'. Een dikke Amerikaanse eik mag dan misschien bij leven weinig natuurwaarde hebben, als staand dood hout draagt hij wel zijn steentje bij aan het bos. Daarom wordt een groot aantal Amerikaanse eiken, die meer dan 25 meter van het pad staan, geringd. We laten de boom dan heel langzaam afsterven door in een ring rond de stam de bast weg te snijden. Hierdoor kan de boom de suikers die door zijn bladeren worden gemaakt niet meer via de bastvaten naar de wortels transporteren. De boom blijft zo nog jarenlang staan, maar gaat uiteindelijk toch dood. Hij is te zwak om nog eikels te vormen en kan zich dus niet meer verspreiden. Het dode hout is aantrekkelijk voor allerlei insecten en daar profiteren vogels als spechten weer van.

Omduwen of kandelaberen

Sommige bomen duwen we om, waardoor de grote wortelkluit de voedselrijke bovenste laag van de bodem openbreekt en het witte zand weer vrij komt. De opstaande kluit zorgt voor een beschutte zandplek, waar bosplanten kunnen ontkiemen. In de kluit vindt een winterkoninkje of roodborstje nog wel eens een mooie nestgelegenheid. De omgeduwde boom zal uiteindelijk afsterven. Enkele dikke Amerikaanse eiken of exemplaren die we bijvoorbeeld vanwege hun standplaats niet kunnen kappen, worden gekandelaberd. Dit is een vorm van knotten, waarbij de boom wel blijft leven, maar de eerste jaren nauwelijks eikels kan vormen.

Hoe gezond is de bosbodem van Westloon

Een gezonde bosbodem is de basis voor een vitaal bos. Hoe het gesteld is met de bodem van het hele Westloonse bos wordt momenteel onderzocht. Met bodemonsters kunnen we de mineralensamenstelling meten. Ook onderzoeken we of er ondiepe leemlagen aanwezig zijn. De samenstelling van de bodem bepaalt namelijk welke loofbomen wij uiteindelijk gaan terug planten.

Grove den, lijsterbes en vuilboom komen waarschijnlijk vanzelf terug en zelf zullen wij mogelijk beuk, ruwe berk, zomereik en boswilg aanplanten. Dat gebeurt pas als de onderzoeksresultaten bekend zijn, die medio 2025 worden verwacht. Op basis van de uitslag kan worden besloten om de bodem te verbeteren door mineralen in de vorm van steenmeel toe te voegen. Het planten van jonge boompjes zal op zijn vroegst in de winter van 2025/2026 plaatsvinden.

De aanplant, maar ook spontane verjonging van zomereiken, moeten wij de eerste jaren goed beschermen tegen de vraat van schapen en de reeën in het gebied. Na deze eerste fase wordt in de komende jaren ook in de rest van Westloon de Amerikaanse eik bestreden. In het bosdeel dat boven het huidige projectgebied ligt, bevinden zich veel minder Amerikaanse eiken en daar zal het project dus veel minder impact hebben op het bos.

Programma Natuur maakt natuurherstel mogelijk

De Loonse en Drunense Duinen maakt onderdeel uit van het Europese netwerk Natura 2000. Hiermee wordt de bijzondere diversiteit aan natuur, die wij nu nog in Europa hebben, extra beschermd. Dat gebeurt door het in stand houden en vergroten van leefgebieden van planten en dieren. De Provincie Noord-Brabant heeft in totaal 21 Natura 2000-gebieden en voor 15 daarvan heeft de Provincie beheerplannen opgesteld. Ook voor de Loonse en Drunense Duinen staan in het beheerplan afspraken die moeten bijdragen aan de verbetering van leefgebieden, waaronder oude eikenbossen. De Provincie Noord-Brabant stelt nu vanuit het Landelijk Programma Natuur voor de komende jaren geld beschikbaar om te werken aan systeemherstel in Natura 2000-gebieden. Vanuit die middelen kan Natuurmonumenten het exotenprobleem in het Westloonse bos aanpakken en zo werken aan het herstel van het leefgebied 'oud eikenbos'.

Provincie Noord-Brabant

Bekijk het filmpje over natuurherstel in Natura 2000-gebieden

Meer weten? Kijk op www.nm.nl/natuurherstel-LDD

Uitgave van Natuurmonumenten Beheereenheid Midden-Brabant

Contact
Boswachter Irma de Potter
E i.depotter@natuurmonumenten.nl
T 06 54 29 52 88